

УДК: 35:172.4

DOI: [https://doi.org/10.32689/2617-2224-2019-5\(20\)-56-66](https://doi.org/10.32689/2617-2224-2019-5(20)-56-66)

Дмитрук Сергій Федорович,
аспірант, кафедра публічного адміністрування, Міжрегіональна Академія управління персоналом, 03039, Київ, вул. Фрометівська, 2, тел.: 044 503 63 29, e-mail: sergey.dmytruk@ukr.net

ORCID: 0000-0002-0574-8208

Дмитрук Сергей Федорович,
аспірант, кафедра публічного адміністрування, Межрегіональная Академия управления персоналом, 03039, Киев, ул. Фрометовская, 2, тел.: 044 503 63 29, e-mail: sergey.dmytruk@ukr.net

ORCID: 0000-0002-0574-8208

Dmytruk Sergey Fedorovich,
postgraduate student, department of public administration, Interregional academy of

personnel management, 03039, Kyiv, Str. Frometivska, 2, tel.: 044 503 63 29, e-mail: sergey.dmytruk@ukr.net

ORCID: 0000-0002-0574-8208

АНАЛІЗ ЗАГРОЗ СИСТЕМИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ

Анотація. Для протидії загрозам системі державного управління і мінімізації їх впливу на національну безпеку України необхідно, насамперед, провести їх аналіз і оцінку. Існуючі підходи до оцінки зазначених загроз не передбачають їх комплексного розгляду за інформаційним, кібернетичним та корупційним напрямками.

Актуальність зазначеного напряму полягає у необхідності забезпечення належного рівня інформаційної та кібернетичної безпеки функціонування електронних комунікацій та державних електронних інформаційних ресурсів за сучасними можливостями інформаційних технологій, використання яких дають змогу: розширити свободу і можливості людей, створити новий глобальний інтерактивний ринок інтелектуальної власності, стимулювати відповідальність та ефективність роботи влади, активізувати залучення громадян до управління державою та вирішення питань місцевого самоврядування, забезпечити публічність та прозорість влади, що, своєю чергою, сприятиме запобіганню корупції.

Запропоновано виокремити загрози системі державного управління в окрему категорію для забезпечення можливості їх подальшого аналізу, прогнозування, і вироблення політики протидії.

Визначено джерела, передумови та закономірності виникнення й прояву загроз, які впливають на систему державного управління у сфері державної безпеки. Розглянуто основні етапи процесу їх систематизації. Встановлено основні класифікаційні ознаки та розроблено багатокритеріальну класифікацію загроз системі державного управління на підставі ієрархічного аналізу. Виокремлено ключові загрози даній системі, що впливають на всі сфери національної безпеки України.

Протягом проведеного дослідження виявлено комплексний характер загроз системі державного управління, що, своєю чергою, потребує вироблення комплексних підходів до їх нейтралізації. Тому для забезпечення функціонування системи державного управління передбачається впровадження системи раннього виявлення та попередження ключових загроз, що сприятиме виробленню найпродуктивніших способів протидії таким загрозам.

Ключові слова: загрози, державна безпека, система державного управління, національна безпека України.

АНАЛИЗ УГРОЗ ГОСУДАРСТВЕННОМУ УПРАВЛЕНИЮ В СФЕРЕ НАЦИОНАЛЬНОЙ БЕЗОПАСНОСТИ

Аннотация. Для противодействия угрозам системе государственного управления и минимизацию их влияния на национальную безопасность Украины необходимо, прежде всего, провести их анализ и оценку. Существующие подходы к оценкам указанных угроз не предполагают их комплексного рассмотрения по информационному, кибернетическому и коррупционному направлениям.

Актуальность данного направления заключается в необходимости обеспечения надлежащего уровня информационной и кибернетической безопасности функционирования электронных коммуникаций и государственных электронных информационных ресурсов наряду с современными возможностями новейших информационных технологий, использование которых позволяет: расширить свободу и возможности людей, создать новый глобальный интерактивный рынок интеллектуальной собственности, стимулировать ответственность и эффективность работы власти, активизировать привлечение граждан к управлению государством и решениям вопросов местного самоуправления, обеспечить публичность и прозрачность власти, что, в свою очередь, будет способствовать предотвращению коррупции.

Предлагается выделить угрозы системе государственного управления в отдельную категорию для обеспечения возможности их дальнейшего анализа, прогнозирования и разработку политики противодействия.

Определены источники, предпосылки и закономерности возникновения и проявления угроз, влияющих на систему государственного управле-

ния в сфере государственной безопасности. Рассмотрены основные этапы процесса их систематизации. Установлены основные классификационные признаки и разработана многокритериальная классификация угроз системе государственного управления на основе иерархического анализа. Выделены ключевые угрозы данной системы, которые имеют влияние на все сферы национальной безопасности Украины.

В течение проведенного исследования определен комплексный характер угроз системе государственного управления, что, в свою очередь, требует разработки комплексных подходов по их нейтрализации. Поэтому для обеспечения функционирования системы государственного управления предполагается внедрение системы раннего выявления и предупреждения ключевых угроз, которая будет способствовать выработке наиболее эффективных способов противодействия таким угрозам.

Ключевые слова: угрозы, государственная безопасность, система государственного управления, национальная безопасность Украины.

ANALYSIS OF THE THREAT OF GOVERNMENT IN THE FIELD OF NATIONAL SECURITY

Abstract. In order to counter threats to the public administration system and minimize their impact on Ukraine's national security, it is first of all necessary to analyze and evaluate them. Existing approaches to the assessment of these threats do not involve their comprehensive consideration in the following areas: informative, cybernetic and corrupt.

The urgency of this direction is the need to ensure the proper level of informational and cyber security for the functioning of electronic communications and state electronic information resources, along with the modern capabilities of the latest information technologies, which allow: expanding the freedom and capabilities of people, create a new global interactive market for intellectual property, stimulate accountability and efficiency of the government, to intensify the involvement of citizens in the administration of the state and to resolve issues of local self-government, which in turn will help to prevent corruption.

The author proposes to allocate threats to the public administration system into a separate category to allow their further analysis, forecasting, and development of counteraction policy.

The purpose of the study is to characterize (analyze) key threats to the public administration system in the field of national security.

The article identifies the sources, prerequisites and patterns of the emergence and manifestation of threats that affect the public administration in the field of public security. The main stages of the systematization process are considered. The main classification features are identified and multicriteria classification of threats to the public administration system is developed based on hierarchical analysis. The key threats to this system, which have an impact on all areas of Ukraine's national security, are highlighted.

The research revealed the complex nature of threats to the public administration, which in turn requires the development of integrated approaches to their neutralization.

Therefore, in order to ensure the functioning of the public administration system, it is envisaged to introduce an early detection and prevention system for key threats, which involves developing the most productive ways of counteracting such threats.

Keywords: threats, state security, public administration system, national security of Ukraine.

Постановка проблеми. У сучасних умовах безпека системи державного управління у сфері національної безпеки України (далі – система державного управління (СДУ) стає щораз більш багатоаспектним поняттям. Пов'язано це, насамперед, із двома протилежними за змістом процесами, які притаманні зараз для світової соціально-економічної і політичної системи – глобалізацією та регіоналізацією.

Вироблення концептуальних засад та розроблення дієвого механізму забезпечення безпеки системи державного управління, спрямованого на уникнення загроз та мінімізацію їх впливу на національну безпеку України загалом, дає змогу комплексно підійти до вирішення зазначеної проблеми за напрямками: інформаційним, кібернетичним, корупційним.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Дослідженню процесів державного управління у сфері національної безпеки України присвячені роботи Л. Артюшина, В. Горбуліна, В. Желіховського, В. Жукова, А. Качинського, В. Ліпкана, Ю. Максименка, А. Манойла, А. Петренка, В. Почепцова, Г. Перепелиці, В. Телелима, Д. Фролова, І. Храбана та ін.

У працях зазначених учених переважає комплексний підхід до розгляду загроз національній безпеці України загалом, або їх елементів за напрямками [1, 2–5]: інформаційних ресурсів (інформаційна війна проти України, відсутність цілісної комунікативної політики держави, уразливість об'єктів критичної інфраструктури до кібератак); економіки (кризові явища, виснаження фінансових ресурсів держави, зниження рівня життя населення); енергетики (спотворення ринкових механізмів в енергетичному секторі, недостатній рівень диверсифікації джерел постачання енергоносіїв та технологій; криміналізація та корумпованість енергетичної сфери, недієва політика енергоефективності); екології (високий рівень техногенного навантаження на територію України, негативні екологічні наслідки Чорнобильської катастрофи, надмірний обсяг відходів виробництва та споживання).

Наряду із цим загрози системі державного управління не виділяються в окрему категорію і є невід'ємною складовою ризиків для національної безпеки України [6, 7–10], що значно ускладнює аналіз, прогнозування і

вироблення політики протидії зазначеним загрозам.

Протягом проведеного дослідження автором визначені ключові загрози системі державного управління державної безпеки, виявлений їх взаємозв'язок з ризиками для національної безпеки України та визначено комплексний характер зазначених загроз СДУ.

Виклад основного матеріалу дослідження. Основою функціонування системи державного управління є використання певної інформаційної комунікації для забезпечення численних прямих та зворотних зв'язків [11] між суб'єктами (органами виконавчої влади) і об'єктами управління (сферами та галузями суспільного життя, що перебувають під організуючим впливом держави). Інноваційні підходи до реалізації СДУ передбачають використання новітніх інформаційних технологій, формування відкритого та вільного кіберпростору, що, своєю чергою, розширює свободу і можливості людей, збагачує суспільство, створює новий глобальний інтерактивний ринок ідей, досліджень та інновацій, стимулює відповідальну та ефективну роботу влади і активне залучення громадян до управління державою та вирішення питань місцевого значення, забезпечує публічність та прозорість влади, сприяє запобіганню корупції (наприклад, порушенням з боку органів державної влади та органів місцевого самоврядування Конституції і законів України [6], прав і свобод людини і громадянина, у тому числі при проведенні виборчих кампаній). Отже, найближчі перспективи запровадження електронного урядування

вимагають забезпечення розвитку та безпеки кіберпростору, гарантування безпеки й сталого функціонування електронних комунікацій та державних електронних інформаційних ресурсів [8].

Серед основних загроз СДУ України слід виокремити три складові: інформаційну (ведення інформаційної війни проти України, відсутність цілісної комунікативної політики держави, недостатній рівень медіа-культури суспільства), кібернетичну (комп'ютерна злочинність та комп'ютерний тероризм; уразливість об'єктів критичної інфраструктури, державних інформаційних ресурсів до кібератак; фізична і моральна застарілість системи охорони державної таємниці та інших видів інформації з обмеженим доступом) та корупційну (слабкість, дисфункціональність, застаріла модель публічних інститутів; депрофесіоналізація та деградація державної служби, здійснення державними органами діяльності в корпоративних та особистих інтересах, що призводить до порушення прав, свобод і законних інтересів громадян та суб'єктів господарської діяльності).

Розглянемо більш детально вплив ключових загроз СДУ на сфери національної безпеки (НБ) України (таблиця).

Отже, зазначені ключові загрози СДУ впливають на всі сфери НБ України [6], мають комплексний характер (інформаційна: цілеспрямоване створення інформаційних ресурсів, які дискредитують дії влади України, маніпулювання суспільною свідомістю, проведення інформаційно-психологічних операцій з бо-

Класифікація загроз, які впливають на СДУ у сфері НБ України

Ключова загроза СДУ	Загроза для НБ України [6, ст. 7]
1	2
<i>Зовнішньополітична сфера</i>	
Інформаційна	Воєнно-політична нестабільність, регіональні та локальні війни (гібридні конфлікти, інформаційні війни) в різних регіонах світу, насамперед поблизу кордонів України
Кібернетична	Посягання на державний суверенітет України та її територіальну цілісність, територіальні претензії з боку інших держав [9, ст. 4]
Корупційна	Спроби втручання у внутрішні справи України з боку інших держав
<i>Сфера державної безпеки</i>	
Інформаційна	Прояви сепаратизму, намагання автономізації за етнічною ознакою окремих регіонів України. загроза посягань з боку окремих груп та осіб на державний суверенітет, територіальну цілісність, економічний, науково-технічний і оборонний потенціал України, права і свободи громадян
Кібернетична	Розвідувально-підривна діяльність іноземних спеціальних служб (кіберрозвідка, кібершпигунство); злочинна діяльність проти миру і безпеки людства, насамперед поширення міжнародного тероризму (кібертероризм)
Корупційна	Поширення корупції в органах державної влади, зрощення бізнесу і політики, організованої злочинної діяльності
<i>Воєнна сфера та сфера безпеки державного кордону України</i>	
Інформаційна	Поширення інформації про можливість застосування зброї масового ураження на сході України; дезінформація цивільного населення в районі проведення операції об'єднаних сил, що дискредитує дії державної влади
Кібернетична	Недостатня ефективність існуючих структур і механізмів забезпечення міжнародної безпеки (кібербезпеки) та глобальної стабільності
Корупційна	Небезпечне зниження рівня забезпечення військовою та спеціальною технікою та озброєнням нового покоління Збройних Сил України, інших військових формувань, що загрожує зниженням їх боєздатності; повільність у здійсненні та недостатнє фінансове забезпечення програм реформування Воєнної організації та оборонно-промислового комплексу України; незавершеність договірно-правового оформлення і недостатнє облаштування державного кордону України; незадовільний рівень соціального захисту військовослужбовців, громадян, звільнених з військової служби, та членів їхніх сімей
<i>Внутрішньополітична сфера</i>	
Інформаційна	Можливість виникнення конфліктів у сфері міжетнічних і міжконфесійних відносин, радикалізації та проявів екстремізму в діяльності деяких об'єднань національних меншин та релігійних громад; загроза проявів сепаратизму в окремих регіонах України
Кібернетична	Структурна та функціональна незбалансованість політичної системи суспільства, нездатність окремих її ланок до оперативного реагування на загрози національній безпеці (кіберзагрози)

1	2
Корупційна	Порушення з боку органів державної влади та органів місцевого самоврядування Конституції і законів України, прав і свобод людини і громадянина, у тому числі при проведенні виборчих кампаній, недостатня ефективність контролю за дотриманням вимог Конституції і виконання законів України
Економічна сфера	
Інформаційна	Нестабільність у правовому регулюванні відносин у сфері економіки, у тому числі фінансової (фіскальної) політики держави
Кібернетична	Відсутність ефективної програми запобігання фінансовим кризам
Корупційна	Зниження інвестиційної та інноваційної активності і науково-технічного та технологічного потенціалу, скорочення досліджень на стратегічно важливих напрямках інноваційного розвитку; ослаблення системи державного регулювання і контролю у сфері економіки; недостатні темпи відтворювальних процесів та подолання структурної деформації в економіці; неефективність антимонопольної політики та механізмів державного регулювання природних монополій, що ускладнює створення конкурентного середовища в економіці; "тінізація" національної економіки
Соціальна та гуманітарна сфери	
Інформаційна	Наголошення невідповідності програм реформування економіки країни і результатів їх здійснення визначеним соціальним пріоритетам
Кібернетична	Наявність великої чисельності невдоволених верств населення, як наслідок неефективної державної політики щодо підтримки сім'ї та забезпечення, дотримання і захисту прав дитини, дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування
Корупційна	Неефективність державної політики щодо підвищення трудових доходів громадян, подолання бідності та збалансування продуктивної зайнятості працездатного населення; криза системи охорони здоров'я і соціального захисту населення
Науково-технологічна сфера	
Інформаційна	Підкреслення фактів наростаючого науково-технологічного відставання України від розвинених країн
Кібернетична	Наявність безробітних висококваліфікованих спеціалістів як наслідок незадовільного рівня оплати науково-технічної праці, падіння її престижу, недосконалість механізмів захисту прав інтелектуальної власності
Корупційна	Неефективність державної інноваційної політики, механізмів стимулювання інноваційної діяльності; нерозвиненість внутрішнього ринку високотехнологічної продукції та відсутність його ефективного захисту від іноземної технічної і технологічної експансії
Сфера цивільного захисту	
Інформаційна	Повідомлення про зростання ризиків виникнення надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру

1	2
Кібернетична	Небезпека техногенного, у тому числі ядерного та біологічного, тероризму (кібертероризму)
Корупційна	Невідповідність сучасним викликам стану єдиної державної системи цивільного захисту, сил цивільного захисту, їх технічного оснащення; невідповідності в належному технічному стані ядерних об'єктів та гідротехнічних споруд каскаду водосховищ річки Дніпро на території України
Екологічна сфера	
Інформаційна	Акцентування уваги на неподоланності негативних соціально-екологічних наслідків Чорнобильської катастрофи
Кібернетична	Потенційна можливість дистанційного керування процесами екологічного забруднення навколишнього середовища як наслідок реалізації кіберзагроз
Корупційна	Нераціональне, виснажливе використання мінерально-сировинних природних ресурсів як невідновлюваних, так і відновлюваних; погіршення екологічного стану водних басейнів, загострення проблеми трансграничних забруднень та зниження якості води; неконтрольоване ввезення в Україну екологічно небезпечних технологій, речовин, матеріалів і трансгенних рослин, збудників хвороб, небезпечних для людей, тварин, рослин і організмів, екологічно необґрунтоване використання генетично змінених рослин, організмів, речовин та похідних продуктів; застарілість та недостатня ефективність комплексів з утилізації токсичних і екологічно небезпечних відходів
Інформаційна сфера	
Інформаційна	Поширення засобами масової інформації культу насильства, жорстокості, порнографії; розголошення інформації, яка становить державну таємницю, або іншої інформації з обмеженим доступом, спрямованої на задоволення потреб і забезпечення захисту національних інтересів суспільства і держави; намагання маніпулювати суспільною свідомістю, зокрема, шляхом поширення недостовірної, неповної або упередженої інформації
Кібернетична	Комп'ютерна злочинність та комп'ютерний тероризм
Корупційна	Прояви обмеження свободи слова та доступу до публічної інформації

ку держави-агресора; кібернетична: наявність людського ресурсу для її реалізації, розвідувально-підривна діяльність іноземних спеціальних служб (кібершпиунство), злочинна діяльність проти миру і безпеки людства — кібертероризм; корупційна: зрощення бізнесу і політики, “тонізація” національної економіки, недостатня ефективність контролю за

дотриманням вимог Конституції та виконання законів України) і відповідно, потребують комплексних підходів до протидії, які є чітко визначеними пріоритетами НБ України [6, ст. 8; 7, ст. 4; 8, ст. 4; 10, ст. 5].

Висновки. Таким чином, у статті доведено існування ключових загроз СДУ України за напрямками: інформаційним, кібернетичним, корупцій-

ним. Показано їх системність і комплексність щодо впливу на всі сфери НБ України.

Окрім цього слід зазначити, що загрози безпеці СДУ України можуть бути як внутрішніми, так і зовнішніми, тобто можуть виникати як у самій країні, так і за її межами. При цьому вони можуть зникати автоматично в умовах нормального функціонування СДУ (державні механізми недопущення корупції, забезпечення інформаційного суверенітету та ефективної протидії втручанням у кіберпростір), а можуть потребувати нейтралізації за допомогою механізмів державного регулювання. У даному контексті система раннього виявлення та попередження ключових загроз СДУ, яка є основою її забезпечення в сучасних умовах, має ґрунтуватися на всебічному багатокритеріальному поглибленому їх аналізі, що дасть можливість систематизувати їх та вибрати найбільш дієві засоби та механізми протидії цим загрозам.

Подальший розгляд зазначеної проблематики полягає у систематизації елементів ключових загроз за напрямками впливу на сфери НБ України, прогнозування виникнення та наслідків їх реалізації, а також вироблення політики дієвої протидії зазначеним загрозам.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Григор'єв В. І. Інформаційні загрози в державному управлінні // Наукові записки Львів. ун-ту бізнесу та права. 2013. Вип. 11. С. 93. URL: http://irbis-nbuv.gov.ua/UJRN/Nzlubp_2013_11_26 (дата звернення: 26.09.2019).
2. Літкан В. А. Синергетичний і гео-еостатичний підходи до системи національної безпеки // Наук. вісн. нац. академії внутрішніх справ. 2003. № 2. URL: http://goal-int.org/wp-content/uploads/2014/03/SYNERG_APPROACH.doc
3. Літкан В. А., Максименко Ю. Є., Желіховський В. М. Інформаційна безпека України в умовах євроінтеграції. К.: КНТ, 2006. 280 с.
4. Маноїло А. В., Петренко А. И., Фролов Д. Б. Государственная информационная политика в условиях информационно-психологической войны. 2-е изд., стереотип. М.: Горячая линия – Телеком, 2009. 541 с.
5. Петрушевська В. В. Економічна безпека держави: зміст і класифікація загроз. Ефективність державного управління : зб. наук. пр. Л., 2012. Вип. 32. С. 441–448.
6. Закон України “Про основи національної безпеки України” від 19.06.2003. № 964-IV. Ст. 1, 7. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/964-15> (дата звернення 20.09.2019).
7. Указ Президента України “Про рішення Ради національної безпеки і оборони України” від 06.05.2015 р. “Про Стратегію національної безпеки України”. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/287/2015> (дата звернення 20.09.2019).
8. Указ Президента України “Про рішення Ради національної безпеки і оборони України” від 27.01.2016 р. “Про Стратегію кібербезпеки України”. URL: <https://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/96/2016> (дата звернення 25.09.2019).
9. Про основні засади забезпечення кібербезпеки України : Закон України № 2163-VIII від 08.07.2018 // ВВР України. 2018. № 31. Ст. 241. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/>

- laws/main/2163-19 (дата звернення: 17.06.2019).
10. “Про Доктрину інформаційної безпеки України”: Указ Президента України № 47/2017 від 25 лютого 2017 р. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/472017-21374> (дата звернення: 25.06.2019).
  11. Термін “Система державного управління” URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/term/27216> (дата звернення: 26.09.2019).

REFERENCES

1. Hryhoriev V. I. (2013). Informatsiini zahrozy v derzhavnomu upravlinni [Information threats in public administration]. *Naukovi zapysky Lvivskoho universytetu biznesu ta prava – Scientific notes of Lviv University of Business and Law*, 11. Retrieved from http://irbis-nbuv.gov.ua/UJRN/Nzlubp_2013_11_26 [in Ukrainian].
2. Lipkan V. A. (2003). Synerhetychni i homeostatychni pidkhody do systemy natsionalnoi bezpeky [Synergistic and homeostatic approaches to the national security system]. *Naukovyi visnyk natsionalnoi akademii vnutrishnikh sprav – Scientific Bulletin of the National Academy of Internal Affairs*, 2. Retrieved from http://goal-int.org/wp-content/uploads/2014/03/SYNERG_APPROACH.doc [in Ukrainian].
3. Lipkan V. A., Maksymenko Yu. Ye., Zhelikhovskiy, V. M. (2006). *Informatsiina bezpeka Ukrainy v umovakh yevrointehratsii [Information security of Ukraine in the conditions of European integration]*. Kyiv: KNT [in Ukrainian].
4. Manoylo A. V., Petrenko A. I., Frolov D. B. (2009). *Gosudarstvennaya informatsionnaya politika v usloviyakh informatsionno-psikhologicheskoy voyny [State information policy in conditions of information-psychological war]*. (2nd. ed.). Moscow: Horiachaia lynyia – Telekom [in Russian].
5. Petrushevska V. V. (2012). Ekonomichna bezpeka derzhavy: zmist i klasyfikatsiia zahroz [Economic security of the state: the content and classification of threats]. *Efektivnist derzhavnogo upravlinnia – Public Administration Efficiency*, 32, 441–448 [in Ukrainian].
6. Zakon Ukrainy “Pro osnovy natsionalnoi bezpeky Ukrainy” : vid 19 chervnia 2003 № 964-IV [Law of Ukraine “On the Basics of National Security of Ukraine” from July 19, 2003 № 964-IV]. (n.d.). [zakon.rada.gov.ua](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/964-15). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/964-15> [in Ukrainian].
7. Ukaz Prezidenta Ukrainy “Pro rishennia Rady natsionalnoi bezpeky i oborony Ukrainy vid 06 travnia 2015 roku “Pro Stratehiiu natsionalnoi bezpeky Ukrainy” : vid 26 travnia 2015 roku [Decree of the President of Ukraine On the Decision of the National Security and Defense Council from May 06, 2015 “On the Strategy of National Security of Ukraine” from May 26, 2015]. (n.d.). [zakon.rada.gov.ua](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/287/2015). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/287/2015> [in Ukrainian].
8. Ukaz Prezidenta Ukrainy Pro rishennia Rady natsionalnoi bezpeky i oborony Ukrainy vid 27 sichnia 2016 roku “Pro Stratehiiu kiberbezpeky Ukrainy” : vid 15 bereznia 2016 [Decree of the President of Ukraine On the decision of the National Security and Defense Council from January 27, 2016 “On the Cyber Security Strategy of Ukraine” from March 15, 2016].(n.d.). [zakon.rada.gov.ua](https://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/96/2016). Retrieved from <https://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/96/2016> [in Ukrainian].
9. Zakon Ukrainy “Pro osnovni zasady zabezpechennia kiberbezpeky Ukrainy” : vid 08 lypnia 2018, № 2163-

- VIII VVR [Law of Ukraine “On the basic principles of ensuring cyber security of Ukraine” from July 08, 2018 № 2163-VIII]. (2018). *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/2163-19> [in Ukrainian].
10. Ukaz Prezydenta Ukrainy “Pro Doktrynu informatsiinoi bezpeky Ukrainy” : vid 25 liutoho 2017 roku № 47/2017 [Decree of the President of Ukraine “On the Doctrine of Information Security of Ukraine” from February 25, 2017 № 47/2017]. (n.d.). *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from <https://www.president.gov.ua/documents/472017-21374> [in Ukrainian].
11. Termin “Systema derzhavnoho upravlinnia” [The term “Public Administration System”]. (n.d.). *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/term/27216> [in Ukrainian].